

Єршова Н.Ю.

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Антикризове управління підприємством: проблематика та завдання на сучасному етапі

Сьогодні, значна кількість великих промислових підприємств знаходиться у кризовому стані різної глибини. Усунення з ринку збанкрутілих структур – неодмінна умова ефективного функціонування ринкового механізму, але створення ефективного механізму управління такими структурами, якій був би адекватний ринковим умовам господарювання – складне завдання, вирішення якого лежить в площині антикризового управління підприємством.

Антикризове управління є частиною системи управління підприємством і являє собою систему управлінських заходів з діагностики, попередження, нейтралізації та подолання кризових явищ та їх причин на всіх рівнях економіки. Воно повинне охоплювати всі стадії розвитку кризового процесу. Головне в антикризовому управлінні – прискорена та діюча реакція, в основі якої лежить процес постійних та послідовних інновацій у всіх ланках та областях дій підприємства. Механізм антикризового управління виходить з розуміння антикризового управління як міри стійкості підприємства до можливих негативних змін, тому він повинен бути гнучкою, інтегрованою, відкритою системою, яка охоплює принципи, прийоми, методи, за допомогою яких забезпечується стійкість та життєздатність підприємства.

Проведений аналіз досліджень дозволяє сформулювати проблематику антикризового управління, яка містить в собі декілька напрямків:

- проблеми розпізнавання передкризових ситуацій,
- проблеми запобігання кризи,
- проблеми життєдіяльності організації у кризовому становищі,
- проблеми виходу з кризи,

- проблеми ліквідації наслідків кризи,
- методологічні, організаційно-правові, соціально-психологічні проблеми.

Вирішення послідовності проблем, пов'язаних з кризовою ситуацією і є процесом антикризового управління. Однак, у більшості спеціальних досліджень послідовність процесу антикризового впливу, тобто дій, які повинні бути здійснені з метою виведення підприємства з кризи, взагалі не формалізуються і тільки з логічного викладення матеріалу можна зробити висновок стосовно причинно-наслідкових зв'язків, які існують між окремими напрямками. З нашого погляду, процес антикризового управління тісно пов'язаний з метою та завданням антикризового управління.

Особливості антикризового управління, на наш погляд, пов'язані, насамперед, з предметом його впливу - проблемами та реальними факторами кризи. Саме різноманіття видів криз, їх особливості спричиняють специфічність цього напрямку управління підприємством, що проявляється у системі та процесах управління (гнучкість та адаптованість управління, мобільність та динамізм при використанні ресурсів, врахування фактору часу), а також у функціях. У теорії антикризового управління виділяють шість функцій: передкризове управління, управління в умовах кризи, управління процесами виходу із кризи, стабілізація нестійких ситуацій, мінімізація втрат і втрачених можливостей, прийняття рішень [1]. Однак, антикризовому управлінню притаманні також функції, що й звичайному управлінню, а саме: планування, організація, мотивація, координація та контроль [2]. Однак, виконання цих функцій має специфічну спрямованість. Останнє полягає в своєчасній ідентифікації кризових явищ, що існують зовні та всередині підприємства, розробці та впровадженні заходів щодо запобігання, ліквідації або пом'якшення впливу негативних факторів на діяльність підприємства, прискореній та дієвій реакції на зміни в зовнішньому оточенні, розробці та введенні в дію таких механізмів, які навіть у найскладнішій ситуації (наприклад, на межі банкрутства) могли б забезпечити вихід підприємства з такого стану з

найменшими втратами. Особливою функцією в системі антикризового управління виступає діагностика кризового стану підприємства. Пропонуємо наступну схему, яка, на нашу думку, поєднує напрямки антикризового управління та його функції та представлена на рисунку 1.

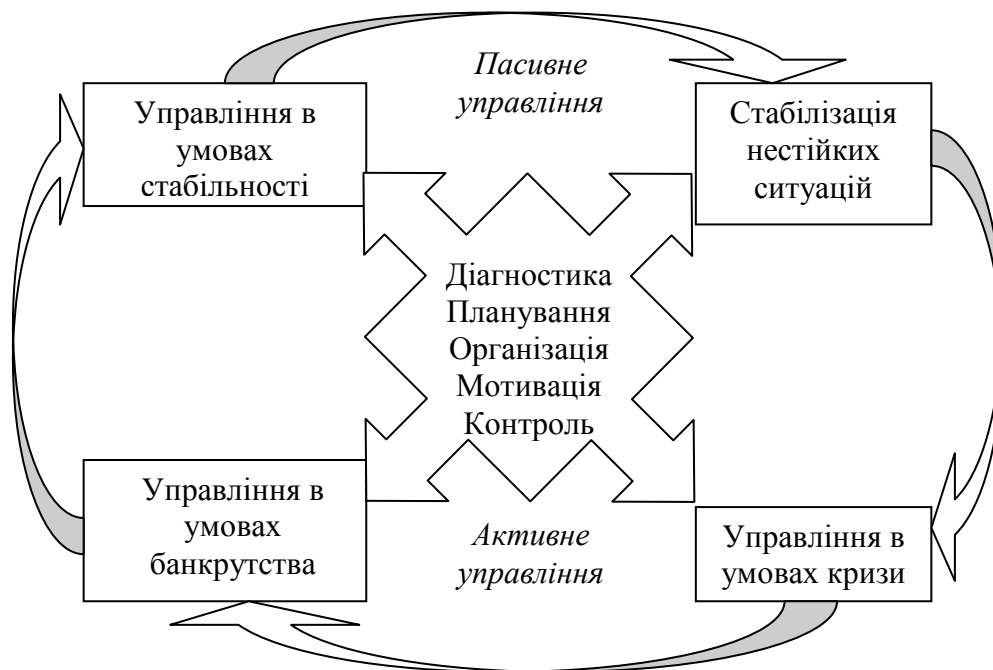

Рис. 1.—Запропонована схема взаємозв'язку напрямків, функцій та видів антикризового управління

Функції антикризового управління є основою для формування структури системи управління й взаємодії її компонентів, а також визначають сутність і зміст управлінської діяльності на всіх рівнях і етапах управління, що дає можливість визначити резерви й можливості такої антикризової діяльності, оцінити її ефективність. Функції антикризового управління реалізуються шляхом застосування відповідних методів управління та форм реакції.

Література:

1. Антикризисное управление: Уч-к / Под ред. Э.М. Короткова – М.: ИНФРА, 2001.
2. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия. – СПб-б. «Питер», 1999.